

काष्ठगर्भाणि सर्वतः । तेषान्तु वल्कलं पाह्यं सुख
मूलानि सर्वशः । न्यपोधादेस्त्ववो पाह्या सारः स्या
हीजकादितः । तालीसादेश पत्ताणि फलं स्यात् त्रिफ-
लादितः । कचिन्मूलं कचित् कन्दः कचित् पत्रं क-
चित् फलम् । कचित् पुष्पं कचित् सर्वं कचित् सारः
कचित् त्वचः । चित्कं मृरणं निम्बो वाला च त्रिफला
क्रमात् । धातकी कण्टकारी च खदिरः क्षीरपादपः ।
कचिन्निम्बस्य गृहीयात् पत्ताभावे त्वचामपि । बालम्फ-
लान्तु विलुप्तं पक्वमारम्बस्य च । अङ्ग्रेऽनुक्ते जटा
पाह्या भागेऽनुक्तेऽखिलं समम् । पालेऽनुक्ते मृदः
पालं काळेऽनुक्ते त्वहर्षम् । नवान्येव हि योज्यानि
द्रव्याण्यखिलकर्मसु । विना विडङ्गकृष्णाभ्यां गुडधान्या
ज्यमानिकैः । धान्यमन्नम् । पुराणान्तु प्रशस्तं स्यात्ताम्बूल-
ङ्गाञ्जित्तथा । शुष्कज्वीनद्रव्यान्तु योज्यं सकलकर्मसु ।
आर्द्रान्तु द्विगुणं बुझादेशे सर्वत्र निश्चयः । गुडूची
कुटजो बाला कृष्णाण्डश्च यथावरी । अश्वगन्धा सहचरो
यतपुष्पा प्रसारिणी । प्रयोक्तव्या सहैवार्द्रा द्विगुणं
नैव कारयेत् । सहचरो कुरण्टकः (कटुरै च्या) इति लोके ।
वासानिम्बपटोलकेतकलबला कुष्माण्डकेन्दो वरी वर्षाभूः
कुटजाश्च कन्दर्पहिता सा पूतिगन्धा मृताः । ऐन्द्री नाग-
बला कुरण्टकः पुरी क्लाम्बता सर्वदा । सार्द्रा एवत कु-
लचित् द्विगुणिता कार्येषु योज्या बुधैः । ऐन्द्री इन्द्रवा-
रुणी । वरी यथावरो पूतिगन्धा गन्धप्रसादनी ना-
गबला (गुलशकरि) कुरण्टकः (पीतपुष्पभाटि) (कटुरै च्या)
पुरी गुग्गुलुः । वृत्तलैश्च पानीयं कषायं व्यञ्जनादिकम् ।
पक्वा योतीकृतं चोष्णं तत्सर्वं स्याद्विषोपमम् ।

द्रव्याणां परीक्षा । सूक्ष्मास्थिसांसला पथ्या सर्वकर्माणि
पूजिता । क्षिप्रान्धसि निमज्जेद्या भङ्गातक्य स्तयोत्तमाः ।
वराहमूर्ध्वकन्दो वारहीकन्दश्चक्रः । सौवर्चलान्तु काचाभं
सैन्धवं स्फटिकप्रभम् । सुवर्णच्छविकं ज्ञेयं खर्गमालिकसुत-
मम् । इन्द्रपुष्पप्रतीकाया मनोह्रा चोत्तमा मता । अष्ट
शिलाजत ज्ञेयं प्रक्षिप्तं न विधीयते । तोयपूर्णे कांस्यपात्रे
प्रतानेन विवर्द्धते । कर्पूरस्तुवरः क्षिग्धः एला सूक्ष्म-
फला वरा । श्वेत्तचन्दनमत्यन्तं सुगन्धि गुरु पूजितम् ।
रक्तचन्दनमत्यन्तं लोहितम्पुवरं मतम् । काकतुण्डानिभः
क्षिग्धोऽगुरुः श्रेष्ठो गुरुमतः । सुगन्धि लघु रुक्षश्च
सुरदार वरं मतम् । सरलं क्षिग्धमत्यर्थं सुगन्धि च गुणाव-
हम् । अतिपीता प्रशस्ता तु ज्ञेया दाहनिघा बुधैः ।

जातीफलं गुरु क्षिग्धं सभं शुभ्रान्तरं वरम् । गृहीका-
सोत्तमा ज्ञेया या स्याद्गोष्ठानसन्निभा । करमर्हफलाकारा
मध्यमा सा प्रकीर्तिता । गोष्ठनसन्निभा । (मुनका) इति
लोके । करमर्हफलाकारा । (करोन्दीदाख) इति
लोके । खण्डान्तु विमलं श्रेष्ठं चन्द्रकान्तसमप्रभम् ।
गव्याज्यसदृशं रुच्यगन्धं सधु वरम्मतम् । अथ स्वभावतो
हितानि । शालीनां लोहितः पाणिः पठिकेषु च व-
हिकां । मूकधानेऽपि ययोगोधूमः प्रवरो मतः ।
शिम्वीधान्ये वरो मङ्गो मसूरसादकी तथा । रसेषु सधुरः
श्रेष्ठो लवणेषु च सैन्धवम् । दाडिमामलकान्द्राक्षसज्ज-
रश्च परुषकम् । राजादनं मातुलङ्गं फलवर्गेषु शस्यते । परु-
षकं (फलसा) इति लोके । राजादनं (खिरिणी) इति
लोके । मातुलङ्गं (बीजपूरा) इति लोके । त्वयाकेषु वा-
स्तूकं जीवन्ती पीतिका वरा । पटीलं फलशाकेषु कन्द-
शाकेषु मृरणम् । एणः कुरङ्गो हरिणो जाङ्गलेषु प्र-
शस्यते । पक्षिणां तित्तिरिर्वागो वरो मत्सेऽपि रोहितः ।
हरिणस्तान्मर्षः स्यादेषः क्षणतया मतः । कुरङ्गस्तान्
उद्दिष्टो हरिणः क्षतिको महान् । जलेषु दिव्यं दुग्धे
षु गव्यमाज्येषु गोभयम् । तैलेषु तित्तजनैर्ममैलेषु
सिता हिता । अथ स्वभावादहितानि । शिम्वीषु माषान्
योष्मत्तैर्, लवणेष्वौषरं त्यजेत् । फलेषु लघुचं शाके
सार्धपेन हितम्मतम् । गोमार्धं पायससंसेषु महितं सहिषी-
यसा । मेघीपयः कुसुमस्य तैलन्याज्यञ्च फाणितम् ।
इक्षुरसः परिपक्वो योऽर्जुनः तत् फाणितम् तद्धि (बोया-
राव) इति लोके । अथ संयोगविकृतानि । मत्स्यमन्न
पमांसञ्च दुग्धयुक्तं विवर्जयेत् । कपोतं सर्पपक्षेभ्य-
ज्जितं परिवर्जयेत् । मत्स्याभिन्नोत्तिकारेण तथा क्षौद्रेण
वर्जयेत् । सक्तून् मांसपयोयुक्तानुष्णैर्दधि विवर्जयेत् ।
उष्णैर्दध्मोऽम्बुना क्षौद्रं पायसं क्षयराश्वितम् । रम्भाफलं
त्यजेत् तक्रं दधि विल्वफलान्वितम् । दशाहमुषितं सर्पिः
कांक्षे, लघुवृत्तं समम् । क्षताश्च कषायश्च पुनरुष्णीकृतं
त्यजेत् । एकल बहुमांसानि विरुध्यन्ते परस्परम् । स
धुसर्पिर्वसातैर्लं पानीयं वा पयस्तथा । अथ भेषजपह-
णसङ्केतः । लवणं सैन्धवं प्रोक्तं चन्दनं रक्तचन्दनम् ।
चूर्णलेहासवस्त्रेहाः साध्या धवलचन्दनैः । कषायक्षे-
पयोः प्रायो युज्यते रक्तचन्दनम् । अन्नः सम्भार्जने
ज्ञेया ह्यज्जमोदा यवानिका । बहिःसम्भार्जने सैव
विज्ञातव्याजमोदिका । पयः सर्पिः प्रयोगेषु गलासैर्वाह